more doseči tistega vzgojnega in učnega smotra, kakor si ga obetajo zagovorniki šolskega žurnala.

Tov. Dolgan pravi, da so si književniki želeli le mladinskega lista boljših umetniških vrednot itd. Mogoče sem ga napačno razumel; razumel sem ga tako, da so si ga **književniki** želeli. Vem pa, da smo si ga želeli **vsi**, mladina in učiteljstvo, in iskreno, **ker so** bili takratni mladinski listi postali prazni in je zato njihova naklada padala od meseca do meseca. Vsi smo občutili nujno potrebo, da damo mladini nekaj boljšega, tečnejšega. Je po tem jasno, zakaj je »Naš rod« dosegel takoj v začetku tak uspeh, kakor ga je? Da ni izgubil niti danes, v času največje stiske, na svoji privlačnosti? Saj smo tudi prej propagirali, pa ni šlo. Še takrat ne, čeprav je bilo v tistih časih denarja nič koliko! Rad bi samo ugotovil, da se je »Naš rod« mladini priljubil in da visi na njem, kar bi ne, če bi ji ne nudil tega, kar si mladina želi in kar ima rada.

To pa seveda samo na sebi še ni dokaz, da je leposlovni list otroku in njegovi vzgoji tudi res koristen, ozir. da je boljši, kot bi morda bil časopis.

Tov. Dolgan izhaja iz premise, da čitata otrok in ljudstvo na podoben način. Ljudstvo da išče v čtivu samo fabule zaradi fabule same, zaradi senzacije, tistega, čemur Nemec pravi »Nervenkitzel«. Ugovarjam mu, ta trditev je preveč pavšalna. Imamo vendarle tudi med čisto preprostimi ljudmi precej takih, ki jim moramo priznati izjemo. Saj ni treba, da bi moral nujno vsak vedeti, zakaj je to ali ono lepo; dovolj je, da lepoto čutim in sem vesel in boljši in srečen od nje.

Glavno pa je nekaj drugega. Tistim, ki gredo v soboto zvečer v knjižnico in si naberejo pol naročja knjig, ki jih bodo že pred štirinajstimi dovoljenimi dnevi »požrli«, tistim bi jaz sploh ne priznal imena »čitatelj«. Saj jim ne zamerim. Kaj bi v »Tarzanu« (ali pa v Dumau, ali Hellerju, ali — eh, pol kataloga ali pa še več, res je, žal!) iskali drugega kakor fabulo? Ali so sami krivi, da jih ni nihče nikdar opozoril, da so še druge, boljše knjige, in da jih ni nihče — vzgojil za čitanje!? Zame večina, pa naj je še tako pretežna, ni važna, kadar vem, da nima **prav**. Naučimo ljudi čitati in — izbirati!

Tov. Dolgan pledira tudi za to, naj bi bila »miselna snov povedana naravnost in neposredno. Kako se Cankar hvaležno spominja tistega »repka« koncem povesti. In koliko nas je, takih Cankarjev! Tudi otrok bi »požrl« fabulo, res je. Ampak bi jo v žurnalu ravno tako, kakor v literarno umetniškem listu! Od nas je torej odvisno. Da ga naučimo čitati, da mu narahlo odpremo oči za vse tisto Resnično, Lepo in Dobro, čemur je umetnik iz **svoje srčne krvi, v najtišjih urah svojih dal** izraza in obraza...

Ni res in stokrat ni res, da bi moral otrok že v vsako reč vtakniti svoj nos. Pustimo mu, naj bo otrok... Življenje ga bo itak doseglo z vso svojo grenko resnostjo še dovolj kmalu. Rajši ga pripravimo, utrdimo za boj z njim. Vzgojimo mu srce, značaj, um, razbistrimo mu pogled, naučimo ga misliti, primerjati, ocenjevati, urejevati, soditi in — uravnavati v čuvstvu soodgovornosti. Ne mislim, da bi mu morali kaj skrivati ali olepševati; metuljčki in rožice in mucke so itak že davno iginile iz njegovega življenja. A zakaj bi mu vso umazano in trpko svojo realnost vsiljevali prej, kakor jo je sposoben razumeti in prenesti in ostati — zdrav?! — Mislim, da bi šolski časopis, kakor ga zamišlja tov. Dolgan, ne dosegel tistih uspehov, ki si jih obeta od njega.

Ne samo, da bi vsa heterogena raznolikost »političnih, socialnih, gospodarskih in zgodovinskih poročil ter praktičnih navodil, pa pestrih in zanimivih novic« delovala na mladega duha porazno, ker bi ne vedel, ne kod, ne kam z vsem. Poplitvila bi ga in ga nujno zavedla v površnost, ker bi vsega gotovo ne mogel prebaviti, in v domišljavost, ker bi mislil, da **zna že** bog ve kaj, če ga je rahlo oplazila **drobna** zver iz pragozda stoterih učenosti.

In če bi bile še te bojazni moje, vse do zadnje, neupravičene, eno je:

Naši možgani so polni, naša srca prazna. Preveč učeni smo in premalo dobri, zato nam je tako hudo.

Srce strada, srcu dajmo.

Ernest Tiran.

Prvi sestanek brezposelnih tovarišev

Dne 8. t. m. se je vršil prvi sestanek ljubljanskih brezposelnih učiteljskih abiturientov v čitalnici. Namen tega sestanka je bil informirati ljubljanske tovarišice in tovariše o delu odsekovega odbora in o trenutnih izgledih na rešitev brezposelnosti. Sestanek je ob prisotnosti zastopnika sekcije JUU, sekcijskega tajnika tov. **Kumlja** otvoril predsednik odseka **Vojko Jagodič**. Po uvodnih formalnostih je v stvarnih besedah orisal posledice brezposelnosti v obče narodnem, državnem in narodno-prosvetnem življenju. Za tem je očrtal delo, katerega rezultati so se nedvomno pokazali v debatah, ob priliki obravnavanja drž. proračuna. Saj je gotovo, da je poslanica poslana ob priliki jesenskega tečaja vsem narodnim predstavnikom, zbudila zanimanje in pokazala nujnost rešitve problema brezposelnoti. V nadaljnjem je analiziral vprašanje, če je pri nas faktično res že nastopila hiperprodukcija učiteljstva. Odgovor na to je bil, da še zdaleka ne, ker imamo še polno šol, kjer se ne poučuje, drugod zopet se kaže potreba po novih razredih, šolah in s tem po novih učnih močeh.

Po vsem tem se je vnel živahen razgovor o redukcijah. Tovariš predsednik je nato objasnil redukcijam nasprotno stališče odbora, ker bi bile te le trenutna in neučinkovita rešitev brezposelnosti, ki bi v resnici le še poslabšala celoten položaj. To stališče je s stvarnimi dokazi podprl sekcijski tajnik tov. Kumelj, ki je tudi določno izjavil, da je stanovska organizacija proti redukcijam, navedel za to razloge in pojasnil, da odsek ne more sprejemati sklepov, ki bi bili v nasprotju z načeli sekcije. V zvezi s tem je nato tov. predsednik nakazal par stvarnih rešitev, kakor je upokojitev vseh, ki imajo več kot 35 službenih let. Bila bi pa to samo delna rešitev, nikakor pa ne taka, ki bi jo bilo želeti.

Sledilo je poročilo tovariša tajnika Mirka **Kuglerja**, ki je pokazalo sledeče statistične ugotovitve: V letih 1931., 1932. in 1933. je v Ljubljani in Mariboru obsolviralo na drž. učiteljskih šolah 244 gojencev in 409 gojenk, na zasebnih učiteljskih šolah pa 144 gojenk. Ako k tem prištejemo še 13 absolventov, ki so končali izven naše banovine, ter so se že prijavili odseku, je vseh 810. Od teh jih je v drž. službi 27 ali 3.3 odst., v dnevničarski 7 ali 0.9 odst., službo iz bed. fonda jih ima 73 ali 9%, začasno zaposlitev pa 16 ali 2 odst. Dalje je zanimiva statistika o socialnem stanju abiturientk in abiturientov. Hčera in sinov višjih drž. uradnikov je 9%, nižjih 30 odst., privatnih višjih uradnikov 3.5 odst. nižjih 3 odst., trgovcev 3.5 odst., obrtnikov 9.3 odst., kmetov 16.6 odst., delavcev 3.5 odst., učiteljev 6.1 odst., brez očeta in matere jih je 3 odst., brezposelnih staršev 1.2 odst., brez očeta pa 14.5 odst. Ta statistika se bo še izpopolnjevala in poizkušala ugotoviti stanje za vso državo.

Iz poročila socialno-zdravstvenega skrbstva, ki ga je podala tovarišica **Nada Grmekova**, je bil razviden trud odbora, da bi, če ne trajno, vsaj trenutno olajšal položaj najpotrebnejšim tovarišicam in tovarišem. Doseglo se je v tem pogledu mnogo, toda v primeri s trudom bi bilo želeti še večjih uspehov in večjega razumevanja javnosti.

Sestanek, ki je trajal dve in pol uri, je pokazal nujnost rešitve problema brezposelnosti in to trajne ter celotne čim preje.

Tajnik odseka »B. u. a.«

Splošne vesti

LJUBLJANSKO UČIT. DRUŠTVO ZA POROČENE UČITELJICE.

Sresko učiteljsko društvo za mesto Ljubljana je obravnavalo 16. marca t. l. na svojem zborovanju redukcije poročenih uradnic. — Predsednik tov. **Vekoslav Mlekuž** je obrazložil obsežno delo vodstva sekcije JUU za dravsko banovino v tem pogledu in prečital okrožnico, v kateri utemeljuje svoje stališče in navaja, da se v zadnjih letih pred sprejetjem vsakoletnega državnega proračuna pojavljajo redno govorice o redukcijah poročenih državnih uradnic-učiteljic. Učiteljstvo uvideva težak položaj brezposelnih in jih tudi ob vsaki priliki podpira. Priznava in želi, da bi bili nezaposleni čimprej vsi postavljeni, ne more pa pristati na tak način rešitve, da bi se poročene učiteljice reducirale in nameščale brezposelne. Med drugimi kulturnimi in gospodarskimi ustanovami občuti pritisk krize posebno šolstvo. Vsi se pa dobro zavedajo, da je ravno osnovna šola taka ustanova, ki ne more prenesti nikakih redukcij, ne v pogledu osebja, niti v pogledu proračuna. S povečanjem proračuna in povišanjem števila osebja se bo tudi povečalo delo za narodno izobraževanje. Iz vsestranskega razmišljanja je ugotovljeno, da bi bilo možno namestiti vse brezposelne učiteljske abiturientе in popolnoma izpopolniti učiteljski stalež, ako bi se **državni proračun povišal le za borih 20 milijonov dinarjev.** Redukcija poročenih učiteljic bi bila direktno zlo za narodno prosveto, ker dejansko v državi ni nadprodukcije, marveč pomanjkanje učiteljstva. V državi je 1200 prostih učiteljskih mest, za sprejem v državno službo pa prosi 1700 abiturientov. Razlika je torej le 500. Pri vsem pa je nešteto razredov s 100 in nad 100 učenci. Ljudstvo prosi v neštetih krajih za otvoritev šol. Država potrebuje dejansko **3000 učiteljev.** Torej v resnici nad 1300 učiteljev primanjkuje in to pri današnjem stanju, ko služi še ogromno število učiteljstva z nad 35 leti. Upoštevati pa je treba tudi velik odstotek analfabetov v državi. Iz tega sledi, da imamo še vedno premalo osnovnih šol in premalo učiteljstva in o kaki nadprodukciji ne more biti govora. **Onih 1700 abiturientov, ki čakajo zaposlitve, pa bi bilo mogoče postaviti, ako se zviša proračun le za 20,000.000 Din,** kar bi za državo ne bilo nemogoče. Uvaževati je treba tudi to, da je za narodno prosveto izdani denar za državo najbolje naložen kapital.

Po obširni obrazložitvi predsednika je članstvo ljubljanskega učiteljskega društva konstatiralo, da osnovna šola ne more prenesti nikakih redukcij učnega osebja, marveč so ji nujno potrebna le nova nameščenja.

UČITELJSKE STANARINE IN LJUBLJANSKI OBČINSKI SVET.

Na zborovanju ljubljanskega učit. društva je vzbudilo posebno pozornost poročilo o predlogu občinskega svetnika gosp. Josipa Turka, ki ga je stavil v proračunski debati ljubljanskega občinskega sveta. Po vsestranski debati je članstvo soglasno in z gromkim odobravanjem sprejelo po predsedniku sekcije JUU tov. Ivanu Dimniku predlagano poslanico kot odgovor na predlog g. Turka. — Poslanica se glasi:

V proračunski debati ljubljanskega občinskega sveta dne 14. marca je občinski svetnik g. Josip Turk priporočal, naj se skuša doseči ukinitev uredbe, po kateri morajo občine plačevati učiteljstvu stanarine.

Učiteljstvo mesta Ljubljane, zbrano na zborovanju sreskega društva JUU dne 16. marca t. l., se čudi temu predlogu iz vrst ljubljanskega občinskega sveta in ugotavlja, da taki predlogi niso izšli niti iz podeželskih občinskih odborov, ki so v težjem položaju in vendar v polnem obsegu priznavajo učiteljstvu upravičenost do teh prejemkov.

Učiteljstvo pristavlja, da ima do stanarine pravico po zakonu in se čuti upravičeno do nje tudi v moralnem oziru. Istočasno ugotavlja in poudarja, da noben stan ne deluje in ne žrtvuje moralno in materialno toliko za prosveto in kulturno delo kakor učiteljski. Zato obžaluje tak predlog iz kulturne edinice kakor je občinski svet ljubljanski, zlasti pa obžaluje, da je bil stavljen od odlične vodilne osebnosti, ki bi morala dobro poznati delo učiteljstva.

Mislimo, da bi se našla druge upravičena štednja, ki bi socialno manj prizadela, kakor štednja pri učiteljski stanarini.

LJUBLJANSKO UČITELJSTVO ZAHTEVA SVOJEGA ZASTOPNIKA V OBČINSKI SVET.

Ljubljansko učiteljstvo je izrazilo na zborovanju 16. marca t. l. obžalovanje, da kot važen činitelj na javnih popriščih v ljubljanskem občinskem svetu nima svojega zastopnika, ki bi v šolskih, prosvetnih in stanovskih vprašanjih lahko tolmačil mišljenje učiteljstva. Enodušno je sprejelo zahtevo, da dobi v občinskem svetu zastopnika iz svojih vrst.

INTERESI UČITELJSKEGA STANU IN NAŠI ZASTOPNIKI V RAZNIH ODBORIH.

Dolžnost učiteljev javnih delavcev je, povsod v društvih in ustanovah, kjer se udejstvujejo, zastopati interese šole, prosvete in stanu. Ljubljansko učiteljstvo je sklenilo, da bo vsak tak primer, ko učitelj javen delavec ne vrši te svoje naloge, javno obravnavalo in nastopilo proti njemu. Društvo je sklenilo, da bo priredilo sestanke učiteljev javnih delavcev, ki bodo podajali svoja poročila o delu za prospeh šole, prosvete in stanu. Sestanki pa bodo služili tudi za obravnavo in sprejetje norm za obrambo šolskih, prosvetnih in stanovskih interesov.

Poročilo o gornjih aktualnih zadevah, obravnavanih na zborovanju ljubljanskega učiteljstva, je bilo objavljeno tudi v Slov. Narodu, razglasila pa ga je tudi ljubljanska radio postaja.

— **Kranjskemu srezu.** Sresko načelstvo nas poziva, da predložimo podrobne učne načrte do 31. marca t. l. Predsednik.

— **Plemenit dar.** V počastitev spomina umrlega ing. Poniša je daroval **tov. Fran Merljak** 50 Din za brezposelne učiteljske abiturientе. Iskrena hvala.

— **Pedagoška centrala — izposojevalcem knjig.** Zavoljo ureditve knjižnice Pedagoške Centrale v Mariboru nujno prosimo in pozi-

† Ani Bercetovi

Nad trideset let je, ko so se prvič srečale najine poti ob nastopu službe na novi šoli v Št. Janžu na Dolenjskem.

Še danes te vidim, kako si se pojavila v spremstvu upravitelja vesela in živahna na pragu moje sobe in me prijateljsko pozdravila, kakor bi se bila že davno poznala.

Iz Bele Krajine, kjer si začela službovati, si prihitela v prijazni Št. Janž, da tu nadaljuješ svoje poslanstvo.

Lepi so bili oni časi, ko smo Ti, Vinko in jaz, vsi polni mladosti, življenja in volje zastavili svoje sile v prospeh nove šole. Trdo je bilo delo s 70 do 80 glavicami v razredu, a bodrila nas je tovariška vzajemnost.

Večkrat se zamišljam v one čase, prav živo pa so mi stopili pred oči in spomin, ko me je presenetila vest, da si za vedno zapustila naše vrste.

V Tvoj spomin in Tvoje počaščenje naj podčrtam dve vrlini, ki sta te tako odlično dičili in ki naj bi bili vsem nam svetla zvezda vodnica.

Večkrat sem imel priliko občudovati Tvojo globoko, v srce zapisano zavest, da Ti je biti učiteljica ponos in veselje. Spominjam se prilike, ko si skoraj v osramočenje nas mož zastavila besedo v obrambo in povzdigo učiteljske zavesti in časti. Tvojo zavest morem prav preceniti danes, ko vidim, kako nam je treba prav v današnjih dneh tako odločnih in zavednih tovarišic in tovarišev.

In tvoja organizačna zavest! Ob vsakem zborovanju in skupščini, naj je bilo vreme lepo ali slabo, si bila Ti z nami. Ni Te strašila dolga in naporna pot. Menda ni bilo sestanka, da nisi bila Ti v naših vrstah.

Težka in dolgotrajna bolezen Ti je uklonila glavo. Utrujena si legla k večnemu počitku. Za Teboj pa je ostala vrzel v naših stanovskih vrstah, zakaj zavedamo se, da današnji čas še bolj terja takih zavednih in odločnih tovarišic, kot si bila Ti.

Pogrešala pa Te bo tudi Tvoja družina, Tvoj mož in Tvoji otroci, od katerih so si trije izbrali učiteljski poklic. Preselila si se od njih na griček nad šolo. V skromnem domu boš počivala v bližini svojih dragih. Tvoj duh pa bo živel z njimi in nami v nedogled.

† Ignac Čokl

šol. upravitelj v Sv. Marjeti niže Ptuja.

Zdaj pa mi je nekaj počilo.

V Kostrivnici se je 9. julija 1879. rodil. Med zemljo z gozdi poraslo je doživljal svoje prve čase.

Potekala so leta. Potekala kot mnogim njegovim na pripravnici in učiteljišču v Mariboru, kjer se je pripravljal za vzgojiteljski poklic, katerega je začel v zeleni domačiji, kjer je doživljal svoja otroška leta.

Tu se je zagnal z vso mladostno zanesenostjo v delo, v oblikovanje mladih sil, katerim se je približal z vso svojo toplo besedo, radi katere so ga imenovali dobričino. Od tu je po več letih odšel na prijazen Runč pri Ormožu.

V tem času sta se spoznala s poznejšo ženo Fanči. Spremljala ga je skozi polno življenje, nasula mu tihe in dobrodejne domače sreče, ki je zaživela v zakonsko tesno strnjenem življenju.

Dne 16. febr. 1915. je odšel k vojakom. Ril s stotisoči skozi avstrijske jarke. Nekega dne, ko so trgale granate ozračje, je bil zajet s številnimi drugimi. Težilo ga je hrepenenje po ženi in otroku, ki ga še poznal ni.

Pa so se začeli zbirati dobrovoljci. Nato tista dolga pot do morja, z ladjo mimo Kitajske, Indije... Dubrovnik. Paleče poletje se je razlivalo v njem, angleško ladjo z jugoslovanskimi dobrovoljci so opljuskali valovi našega morja.

Zopet doma.

Vse misli so pristale.

16. febr. 1921. je nastopil službo pri Sv. Marjeti niže Ptuja kot šolski upravitelj. Skozi tri 16. februarje je teklo življenje, zopet steklo v mirno strugo ob ženi in deci, bil je z njimi skupaj v veselju in v težkih trenotkih.

Vmes pa je delal, zdaj tu zdaj tam: predsedoval Čebelarskemu društvu, imel je svojo besedo pri Sadjarskem in kot tajnik pri Gasilskem društvu. Vsako prosto minuto pa je bil v skednju pri obličih in dletih. Sestavil je šolski oder, da je mladež lahko nastopila in razne stiskalnice, žage itd., ki so bile vse svojevrstni zasnutki. Kakšen inženjer bi to bil, smo si včasih pritrjevali.

Na učiteljskih zborovanjih, ki jih je redno obiskoval, si je rad prižgal cigaro in tedaj je znal povedati marsikatero okroglo in dovtipno.

Zadnjo jesen mu je zahrbtna bolezen začela razjedati zdravje. Tlačila ga je naduha, srce ni hotelo redno delovati in tudi ledvice so odpovedale. Z vsakim dnem je vstajala misel na smrt. Vedel je, da se ji ne bo mogel ogniti, pa se je vseeno šalil. Gibi so bili trudni, bolj naznačeni kot izvršeni, pa jih je prisilil, da so izgledali močni. Zato ga je prebegaval grenek nasmeh na ustih.

V nedeljo je še bilo upanje, da bo bolje, posebno, ko je zunaj tiha rast, ki prešine vsakega bolnika s krepkim upanjem.

Zdaj pa mi je nekaj počilo... je še v pondeljek stisnil v napol razumljivi besedi.

Topla kri se je ustavila, vse je utihnilo.

Med zvončke bele, ki so jih prinašali otroci, je segla grenka solza: žena brez moža, otroci brez očeta, razred brez učitelja.

Naše polje je ogrevalo pomladno sonce. Prvi topli veter piha okrog šole, cerkve in hiš in se zopet unaša.

Beli oblaki se zbirajo.

Tuintam prihajajo po poteh med njivami otroci s šopki zvončkov. Za njimi možje in žene, vzigravajo se žarki na čeladah gasilcev, vedno več je ljudi pred šolo. Ura bo kmalu dve. Od vlaka prihaja procesija učiteljstva iz vseh koncev. Nad sto jih mora biti. Za njimi predstavniki oblasti iz Ptuja v avtomobilih. Zbirajo se razna društva, obrazi nekdanjih učencev z Runča.

Vse je tiho. Duhovniki odmolijo.

Predstavnik občine izpregovori o njegovem delovanju med mladino in v raznih društvih, učenka pa v imenu vseh otrok preprosto, a s srcem. Godba odigra, učitelji vstopijo v krog in zapojejo: Vigred se povrne..., nazadnje še domače pevsko društvo.

Žena, otroci in sorodniki ihtijo.

V zraku visi pomlad.

Tiho stopa množica. Razvije se pogreb nad 2500 ljudi. Godba udarja žalostno koračnico.

Gasilci spuščajo krsto v jamo. Odlagajo vence in šopke. Domači župnik se poslovi, za njim govorita še predsednik učit. društva ter učitelj z domače šole.

Zadnje žalostinke: Spomladi vse se veseli...

Odpočij si, tov. upravitelj, ob zadnjem kilometrskem kamnu svoje poti, odpočij v gomili, katero je okrasila otroška roka z belim pomladnim cvetjem in na kateri krvavijo rdeči nageljni tvojih dragih, ki si jih imel tako rad.

A. D.

vamo izposojevalce knjig, da nam vrnejo vse preko 2 meseca izposojene knjige tekom 14 dni. Zelo obžalujemo, da moramo naše člane z vso resnostjo spomniti na pravočasno vrnitev izposojenih knjig, ki jih nekateri pridržujejo že kar 3 leta. Za knjige, ki bi jih izposojevalci v določenem roku ne vrnili, moramo zahtevati polno povračilo današnje knjižne cene, ki jo bomo v nujni potrebi na vsak način (in četudi sodnijsko) izterjali. Izposojene knjige ne smejo služiti preko izposojevalnega roka za učne pripomočke in kar stalne priročnike. Šol. upravitelje in predsednike sres. učit. društev pa prosimo nujne pomoči, da pride Centrala do svoje lastnine ter da jo obvarujemo danes celo nenadomestljive izgube. Članstvo si lahko naroči knjige, ako vnaprej vpošlje poštnino ali kakega poverjenika. Centrala pa bo šla vsakomur do skrajnih možnosti na roko.

Pedagoška Centrala v Mariboru.

— **Društvo stanovanjskih najemnikov v Ljubljani** sklicuje svoj redni občni zbor v torek dne 27. marca t. l. ob 18. uri v salonu restavracije »Pri Levu« s sledečim dnevnim redom: 1. Otvoritev občnega zbora po predsedniku. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajnika. 4. Poročilo revizorjev in podelitev absolutorija odboru. 5. Sprememba pravil. 6. Volitve novega odbora in nadzorstva. 7. Slučajnosti.

Tovariši — tovarišice! Da bo mogoče pravočasno določili naklado za knjigo **Medvedka Markca**, se tem potom naprošajo tovariši in tovarišice, ki še niso poslali naročil, da pridobe v svojem razredu vsaj po enega naročnika za to mladinsko povest, ki izide v mesecu maju v založbi tiskarne Slatnar v Kamniku. Cena trdo vez. knjigi je Din 14.50 (s poštnino Din 15.50) — plačljivo koncem maja po prejemu knjige. Šol. upraviteljstvom bo knjiga posebej dostavljena. Pet ali več izvodov so vsake poštnine prosti. Naročila sprejema tiskarna — odnosno avtor: Adam Milkovič, š. u., Ljubljana — Bežigrad. **Ne odlašajte z naročili!**

NEKAJ, KAR SMO ŽELO POGREŠALI.

Za praznik Vidovega dne ali pa za 1. december, so bila naša šolska in sokolska društva vedno v zadregi, ker je manjkalo njihovi mladini primernega gradiva za proslavo teh slavnostnih dni. Iz te stiske nas je sedaj rešila naša marljiva pisateljica in velika prijateljica mladine **Manica Komanova**, ki je sestavila za našo mladino dva slavnostna prizora, prvega za Vidov dan, drugega za 1. december, in sicer tako posrečeno in lepo, kakor zna samo Manica, ki pozna otroško dušo do dna, pozna razmere in prilike, v katerih se giblje naše šolstvo in Sokolstvo. Oba prizora sta kratka (vprizoritev enega kakor drugega bo trajala 15 do 20 minut), a polna pestrosti in živahnosti in bosta delovala na mladino vzgojin strogo nacionalno. Oba prizora sta lahko vprizorljiva v vsaki šolski sobi ali sokolski telovadnici. To zares potrebno delo je že zagledalo beli dan. Tisk in založba Učiteljske tiskarne v Ljubljani. Dobi se v vseh knjigarnah. Cena samo Din 3·—. Sokolska vodstva, Sokolska društva, sezite po njej!

— **Učiteljstvo, ki se mudi o velikočnem odmoru v Mariboru** lahko prenočuje in dobi vso oskrbo v **Učiteljskem domu, Kosarjeva 41.**

Učiteljski pravnik

STANOVANJA, ODNOSNO STANARINE ZA UČITELJE.

Po razsodbi državnega sveta z dne 19. maja 1933. št. 14.933, izdani v nekem posebnem primeru glede izplačevanja stanarine, je odredilo ministrstvo prosvete z odlokom O. N. Br. 43.086 z dne 34. junija 1933. nastopni upravni postopek za primer, kjer se občine branijo učiteljem izplačati pripadajoče stanarine:

Učitelji narodnih šol se morajo obrniti za izplačilo stanarine najprej na pristojno upravno občino in ako ta ne ugodi njegovi prošnji, bo zahteval, da se mu izda formalni odlok o tem. Ako je s to rešitvijo nezadovoljen, ima pravico v teku 15 dni po prejemu te rešitve pritožiti se na upravni oddelek pristojne banske uprave, a proti odloku upravnega oddelka pristojnemu upravnemu sodišču v teku 30 dni. Proti razsodbi upravnega sodišča ima pravico pritožbe na Državni svet v teku 15 dni po prejemu razsodbe. Proti razsodbi Državnega sveta ni pritožbe.

V primeru, da občina noče izdati formalne rešitve, je treba ponovno s posebnim aktom zahtevati ob občine formalno rešitev. Ako minejo trije meseci od dne, ko se je ponovno zahtevalo rešitev, a jo občina tudi do tega dne ne izda, je zaprositi nadzorno oblastvo (za mesta upravni oddelek kraljevske banske uprave, za ostale občine sresko načelstvo), da prisili občino na vršitev svojih dolžnosti, to je reševanje uradnih zadev.

V zmislu omenjene razsodbe Državnega sveta bo od sedaj o vprašanjih, ki se tičejo stanovanja odnosno stanarine po §§ 29 in 84 zakona o narodnih šolah na pritožbo posameznikov razpravljal najprej upravni oddelek pristojne banske uprave, nato pristojno upravno sodišče in končno Državni svet. Ker prosvetni oddelek pri banski upravi in ministrstvo prosvete nista pristojna za reševanje o tem, jim takih predmetov ni treba pošiljati. Nerešeni predmeti bodo vrnjeni v postopek v zmislu gori navedenega odstavka.

Podrobna razprava o predmetu je bila objavljena v 10. štev. »Učiteljskega tovariša«.

—§ **Šolski upravitelj pri prireditvah.** — Smiselno razpisu IV. No. 2836/1 od 15. februarja 1934. kraljevske banske uprave v Ljubljani mora šolski upravitelj za sodelovanje šolske dece pri društvenih prireditvah presoditi, ali je prireditev v skladu s §-om 69. zak. o narodnih šolah. t. j. ali je prireditev občedržavnega ali občenacionalnega značaja. Radi olajšanja stališča je treba pripomniti, da je § 69. zak. o narodnih šolah bil spopolnjen s §-om 3. zakona o izpremembah in dopolnitvah v zakonu o narodnih šolah, Služb. list kos 24, l. 1930., po katerem smejo učenci sodelovati tudi na cerkvenih slovesnostih in verskih obredih. Ker pa je šolski upravitelj pogosto režiser šolske ali kake društvene prireditve, naj pri tej priliki navedem, kako ima postopati, da ne pride v kolizijo z zakonom. V ta namen naj se seznani z določbami § 27. zak. o spremembah in dopolnitvah zakona o taksah (Služb. list kos 32/1932.), po katerem mora biti vsaka prireditev, bodisi da je podvržena plačilu takse ali ne (razen šolskih svečanosti ob državnih praznikih), pravočasno prijavljena, oziroma odobrena od upravnega oblastva.

Ako se prireja kaka **šolska** slovesnost, proslava, koncert, n. pr. **Rdečega križa** ali **Jadranske straže**, prošnja ni podvržena kolkovini in tudi od vstopnine se ne plačuje 10 ozir. 20% taksa po tar. post. 99 a zakona o taksah.

Ta taksa se izjemoma ne pobira v primerih navedenih v pripombi št. 4., tar. post. 99 a, med ostalim tudi za zabave na vaških slavnostih, cerkvenih in šolskih slovesnostih, proslavah in narodnih svečanostih, če se prirejajo na krajih, ki so zato določeni. Tej taksi niso podvržene niti javne vaje sokolskih društev in koncerti domačih pevskih in umetniških glasbenih društev ter predstave vaških čitalnic, **če se prirejajo brez plesne veselice.**

NA DELO ZA NAŠE DOMOVE! VSA NAROČILA POTOM UGP.

Naša gospodarska organizacija

UČITELJSKI DOM, REG. ZADRUGA Z O. Z. V LJUBLJANI.

VABILO

na

VI. redni občni zbor **Učiteljskega doma, reg. zadruge z o. z. v Ljubljani,** ki bo 8. aprila 1934. v sobi odsekov JUU v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6/I. Začetek ob 8·30.

Dnevni red:

1. Poročilo načelnika.
2. Poročilo tajnice o zadružnem poslovanju.
3. Računski zaključek za poslovno l. 1933.
4. Poročilo nadzorstva
5. Volitev načelstva.
6. Volitev nadzorstva.
7. Slučajnosti.

Opomba: Ako bi občni zbor ne bil sklepčen ob napovedani uri, se vrši čez pol ure drug občni zbor v istem prostoru in z istim dnevnim redom ter sklepa v smislu § 33. brez ozira na število zastopanih zadružnikov. Računski zaključek je v zadružni pisarni članom na vpogled.

Načelstvo Učiteljskega doma v Ljubljani,
dne 20. marca 1934.

Stanko Vrhovec, s. r., načelnik. **Gizela Ušeničnik,** s. r., tajnica.

Mladinska matica

Za velikonočne praznike izredno lepo darilo za otroke prvih in drugih razredov je Ribičičeva knjiga »Mihec in Jakec«, ki je pravkar izšla v drugi izdaji. Knjiga, ki ima s svojo slikopisno metodo naravnost čudovite uspehe — saj se ob njej naučijo otroci igraje brati — stane v drugi izdaji namesto 12 Din samo 8.

Na razna naročila javljamo tu, da nam ni treba odgovarjati vsakemu posebe, da so pošle naslednje knjige:

Kresnice I., Zgodbe z Južnega morja, Sadjarčki, Rudi, Začarani krogi, Kresnice III., Vijolica Vera, Pod grajskim jarmom, Mizica, pogrni se, Življenje hudobne kavke Katke, Lukec išče očeta, Botra z griča, Naš rod, III. letnik.

Vse ostale knjige založbe Mladinske matice dobite še vedno s popustom 25 do 50%. Posamezne številke nekompletnih letnikov »N. R.« pa po 20 par.

Vsem onim, ki so naročili 2. številko »Mlade Jugoslavije« javljamo, da bo odločala šele skupščina, ali bo izhajal jeseni mladinski časopis namesto »Našega roda«. Vplačane vsote smo zabeležili v dobro nadaljnjim številkam »Našega roda«.

Izšla je 6. številka Našega roda in se te dni že razpošilja. Številka je zelo bogata po vsebini in ilustracijah. Posebno lepa je Bevkova legenda, ki nam jo je pisatelj poslal nekaj dni preden je bil konfiniran.

—mm **Pri plebiscitu** otrok za oba lista se je prostovoljno odločilo v Mavčičah:

Za »Naš rod« 22 naročnika.

Za »Mlado Jugoslavijo« 1 naročnik.

—mm **»Naš rod« ali časopis »Mlada Jugoslavija«?** Še preden sem dobil štev. 31. »Učit. tovariša« v roke, sem bil napravil pri vseh naročnikih »Našega roda« nastopni poizkus. Vsem 168 naročnikom »Našega roda« sem razdelil listke, na katere naj mi napišejo, ali so za »Naš rod« ali za »Mlado Jugoslavijo«. In uspeh? 97% se je izjavilo za »Naš rod«, 3% pa za »Mlado Jugoslavijo«. Približno enak uspeh bi nemara bil po vseh šolah, kjer se ne bi prav nič vplivalo od strani učiteljstva na odločitev učencev. Zame je bila zadeva že rešena takoj po prejemu poizkusne številke, za druge pa naj bo rešena po izjavah učencev samih, ki naj itak soodločujejo v delovni šoli. — **Štrukelj.**

Nekateri pisatelji še niso dvignili svojih rokopisov, s katerim so tekmovali za razpisano knjižno nagrado. Javili se niso še avtorji naslednjih rokopisov: »Zlati čeveljčki«, »Mož z lunce«, »Kaj je sanjala Anica«, »Jaz vam bom pa nekaj povedal«. Naprošeni so, da to čimprej store.

Letošnje Kresnice bodo zelo zanimive. Imele bodo samo prispevke otrok. Na naših šolah je mnogo talentiranih učencev, pa bodisi v spisju ali v slikarstvu. Prispevke teh bi bilo treba zbrati in jih poslati Mladinski matici. V prvi vrsti pridejo v poštev taki spisi, iz katerih se zrcali življenje, mišljenje in hrepenenje današnje mladine. Prispevki naj bodo nepopravljeni, da se ne zabriše svežost izraza. V kolikor bo treba, jih kasneje itak uredništvo samo popravi. Uredništvo je dobilo doslej že precej gradiva, mnogo ga pa še pričakuje. Da bo knjiga res lepa, bi bilo treba, da sodelujejo vse šole. Nobena večja šola bi ne smela preslišati tega poziva.

Učiteljski pevski zbor JUU

—pev Po dolgem odmoru se je vršil 16., 17. in 18. t. m. pevski tečaj U. P. Z. Udeležba od strani članstva je bila prav zadovoljiva; le pri sopranih smo pogrešali več pevk, ki so se sicer vedno udeleževale naših tečajev. Upamo, da bomo videli tudi te na prihodnjem tečaju, ki bo **4., 5. in 6. aprila.** Nekaj članov se je opravičilo. Prvega dne so vadili korepetitorji. Drugega dne pa je vadil novi pevovodja g. prof. Srečko Koporc, istotako v nedeljo.

Na tečaju se je uredila zadeva glede turnejskega fonda. Z ostalimi člani pa uredimo to na prihodnjem tečaju. Udeležba na obeh tečajih je strogo obvezna. Kogar na tečaju ne bo, ne more v Bolgarijo.

Soprani, ki se niso udeležili tečaja, naj ne zamude prihodnjih. Odbor se obrne do njih še s posebnim dopisom. Tem potom vabimo na prihodnji tečaj tovariša: Vidmarja iz Radeč pri Žid. mostu in Toroša iz Bele Krajine.

Tečaja so se udeležili sledeče tovarišice in tovariši: **soprani:** Kneisl, Toni, Žebre, Marok, Krč, Slapar, Köchl, Grilc, Zavrtanik, Klemenc in Traven; **alti:** Vremšak, Weber, Stritar, Gajser, Piri (ml.), Schubert, Kovač, Povše, Šušteršič, Petrovčič, Rugelj, Velnar, Nepužlan in Rozman; **tenorji:** Andolšek, Slapar, Martelanc, Ponikvar, Lumbar, Omerza, Ahačič, Jezeršek, Tomšič, Oman, Bintar in Cerut; **basi:** Štrukelj, Kotnik, Primožič, Korenčan, Adamič, Korošec, Buda, Klemenc, Gole, Jovan, Dougan, Pinterič, Grum, Zitnik, Kobentar, Torelli, Grutden in Štante.

Šolski radio

—r XXIV. teden. V torek dne 27. marca bo izvršil velikonočno oddajo g. Viktor Pirnat. Razpored: 1. Velikonočni običaji med našim narodom pri nas; 2. v slovenskem Koroškem; 3. na bratskem jugu.

—r **Kmetijska radio predavanja.** V nedeljo dne 25. marca ob 7. uri 45 minut: Čebelarsko vprašanje naše dobe; g. prof. Verbič Josip.

Anketa o mladinskem tisku

G. Rajko Ložar, umetnostni zgodovinar in kritik, bivši urednik »Doma in sveta« in »Kroga« pravi:

1. Kaj mislim o vprašanju Našega roda in Mlade Jugoslavije? Pregledal sem 5 letnikov Našega roda, ki je vkljub pomanjkljivosti vzoren mladinski mesečnik. Mladež pred 20 in 30 leti — sam se štejem med prvoimenovano — bi si bila lahko čestitala, če bi bila prejemala vsakega prvega v mesecu zvezek takega čtiva in takih podob. Za vsakogar, ki mu je prospeh našega mladinskega slovstva zares pri srcu, se mora, oziroma bi se morala reforma, če je potrebna, vršiti samo na podlagi že izhajajočega mladinskega lista, ki je v petih letih svojega življenja dosegel spoštljivo višino pa tudi spoštljivo število mladih naročnikov. Naš rod še ni zaključena in okostenela oblika, nego jo smatrajo za živo tvorbo, zato naj bi se vse one sile in želje, ki jih nameravajo odločujoči krogi posvetiti ustanovitvi »novega« glasila, obrnile v prid izpopolnitvi »Našega roda«.

2. S čim utemeljujem svoje stališče. Odgovor na to je težak zato, ker ne poznam razlogov, s katerimi se zagovarja potreba novega glasila. Enega pač poznam in to je domnevna literarnost N. r. ter njegova nedostopnost mladini. Toda ta razlog bo le težko držal in če drži, naj se odpravi s srečno sintezo danega lista in pa želja, ki zahtevajo nekaj novega. Na vsak način pa bo bolj koristno, ako navedem namesto dolgega argumentiranja nekaj točk, ki se mi zdi, da bi morale imeti v razpravi o bodoči usodi lista poglavitno vlogo. Te bi bile: S stališča psihologije in vzgoje je važno, ali budimo otroku fantazijo in duha ali pa zmožnost mehaničnega umstvenega dela. Zase bi se odločil za prvo in ne za »gospoda iz kavarne«, ki mehanično pregleda časopis, ne da bi od tega duhovno kaj imel. To se pravi drugič: Ali hočete podajati otroku mesečnik, ki odgovarja prvi obliki, ali pa časnik, žurnal, ki odgovarja drugi: Vsaka izmed njiju zahteva zase zopet poseben način dela, in to 1. tako pri avtorju, kakor 2. pri bralcu. Resničen vzgojitelj se bo odločil pač le za mesečnik, revijo, kajti on ve, da bo avtor zanjo napisal nekaj, česar ne zmore vsak hip in ne vsakdo drugi namesto njega, dočim bo časnik napolnil reporter z reportažo, ki bi jo kdo drugi bolje. Potem je tu važna reakcija otroka na čtivu prve in druge vrste, a zares samostojno in lepo duhovno bitje je v stanu vzgajati samo oblika prve vrste, to je revija. Tu bi utegnil nastopiti argument nerazumljivosti, težavnosti čtiva. Tega razloga se ni bati. — Otroku sploh ne sme biti vse jasno, če hočete da kdaj sploh doraste v normalnega človeka. Čudenje ni samo mati filozofije, nego tudi vir vsakega napredka. Z žurnalom pa bi ustvarili samo prezrelo, staro deco. Gojimo dalje v otroku čut za stalne vrednote, v času tiska se pa to pravi: ne dajajmo mu v roke časopisa. Kako je v dnevniku in časniku sploh možna ona skrbna izdelanost in oprema, ki na pr. odlikuje revijo. Kako bi izgledale sredi mnogostolpnega tiska one lepe ilustracije peterih letnikov. N. pr., ki morajo na otroka učinkovati zelo močno? in že mnogostolpni tisk sam ne navaja k smislu za zbranost, skrbnost in red. To so malenkosti, ki jih je dobro premisliti. Važno se mi pa zdi tudi sledeče. Vsak mladinski list ni samo za mladino, nego tudi za odrasle, ne le za otroka, tudi za umetnika in narod kot tak. Mladinski listi imajo dolžnost vzgajati otroka, a tudi ustvarjati mladinsko umetnostno kulturo. Ta pa ni brez tradicije, to je stalnosti v pojmovanju in ustvarjanju in te zopet ni tam, kjer zvečer prevrnemo čez krov, kar smo čez dan storili. Zato spreminjajmo in dopolnjujmo z novimi mislimi staro, kajti ni vsaka nova misel zmožna dati lepo novo tvorbo. Hoteti moramo tudi lepo mladinsko kulturo, kajti brez te obratno tudi lepe vzgoje ni.

V češkem filmu »Janko in Metka« zahtevajo otroci v prologu pravljico, pravljico. Isto moramo storiti zanje tudi mi, tudi oni jo morajo zahoteti. Učimo se od tako naprednega češkega naroda tudi na vzgojnem polju: Časnik starcu, otroku pravljico. Možnost poslednje, ki jo je pojmovati ne le kot dejansko pravljico, nego tudi kot način podajanja ostalega gradiva, pa lahko uresničuje samo list kot je Naš rod in zato je vreden nadaljnjega truda in ljubezni.

Bivši urednik »Ljubljanskega zvona« in kulturni referent »Jutra« g. **Božidar Borko** pravi:

V zvezi z Vašo anketo si dovoljujem odgovoriti naslednje:

1. Kaj je za šolsko mladino primernejše, revija (»Naš rod«) ali mladinski časnik (»Mlada Jugoslavija«), o tem gre odločitev izkušenim pedagogom, ki tudi lahko povedo, kako gleda mladina na oba lista. »Naš rod« mi sam po sebi ugaja, zdi se samo, da je ponekod previsok za mladino osnovnih šol.

2. Ideja šolskega časnika, kakor se je Slovencem predstavil z »Mlado Jugoslavijo«, je tudi za nas nešolnike prav prikupna. Časniki imajo danes v družbenem življenju tako veliko vlogo, da ni čuda, če začenja ta oblika prodirati tudi v mladinsko slovstvo. Zdi se mi, da aktualna vsebina takega mladinskega časnika laže ogreje mladino in jo vzpodbuja k razmišljanju, kakor pa pretežno leposlovna revija. Vse seveda zavisi od tega, kako je ta šolski časnik urejevan in kakšne sotrudnike ima. Vsekako ne bi kazalo opustiti ideje šolskega časnika, ker je to tako sodobna in dobra oblika mladinskega lista, da se bo treba prej ali slej vrniti k nji.

Ponavljam pa: meritorno mnenje o tem vprašanju gre samo šolnikom, ki imajo izkušnje z mladino!

Pedagog **Čopič Venceslav piše:** »Naš rod« se je tekom petih let tako udomačil med našo mladino, da bi nastala velika praznina v mladinskem slovstvu, ki je ne bi mogel izpolnitj mladinski časopis, ako bi »Naš rod« nehal izhajati; zato naj ostane.

Na drugi strani pa čutimo živo potrebo po mladinskem časopisu, ki bi prinašal kos pravega resničnega življenja v šolo, ki bi bil pomočnik učitelju in učencem, da se poglobe v vsa socialna, gospodarska in kulturna vprašanja, ki trkajo na šolska vrata in oblikujejo otrokovo dušo izven šole in včasih proti duhu šolske vzgoje.

Mladinski časopis nikakor ne bi mogel nadomestiti »Našega roda«, v katerem naj bi izhajala literarna dela trajne vrednosti; zato je nujno potrebno, da »Naš rod« ostane leposloven list s prilogo ali posebno rubriko, v kateri bi bili zbrani vsi važnejši dogodki kulturnega življenja, ki imajo kakorkoli vpliv tudi na otroka.

Še boljša pa bi bila rešitev, ako bi bila denarna sredstva na razpolago, da bi poleg »Našega roda« izhajal še mladinski časopis, ki bi moral biti pisan res za mladino po obliki in vsebini, da bi popolnoma zajel otrokovo duševnost, česar pri prvi številki »Mlade Jugoslavije« ni bilo opaziti.